

результатом силового контакту з тілом водія при його інерційному зміщенні з крісла під час зіткнення автомобіля з перешкодою. На цих деталях можуть залишитися різні сліди, фрагменти або волокна тканини одягу особи, яка знаходилася за кермом, а тому з місця водія, кермового колеса і панелей приладів вилучають мікрочастки, які могли там залишитися в результаті контакту з одягом людини, яка керувала автомашиною [5, с. 3].

Отже, огляд місця ДТП потребує використання слідчим спеціальних знань, залучення спеціалістів, що надає можливість вже на самому ранньому етапі розслідування скласти приблизну картину події, зібрати велику кількість доказового матеріалу, отримати необхідні дані щодо пригоди яка трапилась, автомобіля, який є учасником ДТП, а також водія та пасажирів.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, 11, 13. Ст. 88.

2. Онучин А.П. Проблемы расследования дорожно-транспортных происшествий с учетом ситуационных факторов. Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1987. 184 с.

3. Луцюк П.П. Розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації автотранспортних засобів. Київ: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2007. 16 с.

4. Ховпун О.С. Особливості огляду місця ДТП в умовах протиправного зникнення водія автотранспортного засобу з місця події. *Часопис Академії адвокатури України*. 2011. № 13. С. 1-6.

УДК 343.99 (043.2)

Любарський М.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., завідувач навчально-наукової
криміналістичної лабораторії

ДО ПИТАННЯ ЗАГРОЗ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

Безпілотні літальні апарати стають все більш популярними у всьому світі, про що свідчить зростання їх кількості різних класів на авіашоу по всьому світу. Така популярність літаків цього класу обумовлена низкою переваг перед пілотованими літаками у вирішенні широкого кола проблем, основними з яких є нестача

екіпажу, відносно низькі витрати на БПЛА, низькі витрати на їх створення, виробництво та експлуатацію, тривалий термін служби та сфера застосування [1, с. 339].

Разом з тим, зростає використання БПЛА, пов'язане з їх неправомірним застосуванням, в тому числі для вчинення злочинів. Безпілотні літальні апарати все частіше використовуються як високоефективна зброя, а потрапивши в невмілі руки, вони можуть стати і причиною авіакатастрофи. Навіть БПЛА з максимальною злітною масою менше 0,25 кг можуть бути використані для здійснення терористичної, диверсійної діяльності шляхом транспортування вибухових пристроїв, зброї, розпорошування отруйних речовин, а також передавання інформації, наркотичних засобів і заборонених предметів ув'язненим. Останнім часом значно зросла і кількість порушень, пов'язаних із несанкціонованим перетином державного кордону України. Крім користувачів повітряного простору, контрабандисти почали активно використовувати безпілотні літальні апарати, зокрема у 2016 році вперше зареєстровано 19 несанкціонованих випадків експлуатації безпілотних літальних апаратів [2, с. 5]. Експлуатація БПЛА може створити небезпеку для життя людей, спричинити настання інших тяжких наслідків, або ж може чинити загрозу безпеці повітряних польотів, що утворює склад злочину, передбаченого ст. 281 «Порушення правил повітряних польотів» або ст. 282 «Порушення правил використання повітряного простору» Кримінального кодексу України [5].

Вивчаючи ризики масового використання безпілотників для кримінально-виконавчої системи, А.І. Биков зауважує, що ці об'єкти мають властивості, які на наш погляд, можна віднести до загальної групи ризиків і загроз, що виникають під час злочинного використання і експлуатації БПЛА, а саме:

1) необмежена дальність управління (від кількох десятків метрів до 5 км і більше);

2) відсутність прямого контакту. Оператор, як правило, здійснює моніторинг, оскільки знаходиться поза полем зору камерної системи, яка не дозволяє персоналу в'язниці своєчасно запобігати та припиняти протиправні дії;

3) специфіка діапазону частот, а саме використання БПЛА частот, які не реєструються, оскільки відсутні прилади, що працюють у відповідному частотному діапазоні;

4) відсутність криміналістичних слідів, оскільки більшість операторів, що намагаються доставити заборонені речі, використовують захисні засоби, щоб не залишати слідів [3, с. 69].

До інших загроз використання дронів відносяться порушення конфіденційності, пошкодження майна або спричинення тілесних ушкоджень внаслідок неконтрольованої посадки, недосконале законодавство [1, с. 339]. А питання реєстрації, сертифікації, надання дозволу на польоти при використанні БПЛА правоохоронними органами, зокрема Національною поліцією України, залишаються ще невирішеними на законодавчому рівні.

Крім того, невжиття належних заходів для забезпечення правового механізму використання БПЛА Національною поліцією України негативно впливає на їх використання для проведення оперативно-розшукових заходів або негласних слідчих (розшукових) дій, оскільки юридичні підстави використання оперативно-технічних засобів або спеціального обладнання, можуть бути оскаржені в суді.

Визначення ефективних засобів та методів боротьби з використанням безпілотників у незаконних цілях вимагає врахування того техніко-криміналістичного факту, що невеликі БПЛА характеризуються низькою видимістю та дуже обмеженим підписом у більшості областей: оптичній, акустичній, радіолокаційній та інфрачервоної. Визначення цих підписів може бути реалізовано за допомогою електронного відстеження частоти, яке використовується для управління безпілотником або для передачі відеосигналу з його камери. Переповнений електромагнітний спектр, характерний для великих населених пунктів як домінуючого місця злочину, значно ускладнює процес розпізнавання БПЛА. Засоби протидії їм можуть включати як функціональну нейтралізацію (втручання в канал управління, послаблення або імітацію сигналу GPS, засліплення датчиків або порушення електроніки), так і пряму нейтралізацію (лазерний промінь, ракета, зенітний вогонь тощо) [6].

Отже, постійний розвиток технологій навігації та телекомунікацій створює умови вдосконалення правопорушниками кримінальної тактики застосування даних апаратів, а відсутність достатніх матеріально-технічних засобів для організованої протидії несанкціонованих, а іноді і злочинних польотів може призвести до спалахів їх злочинного використання. Тому розробка комплексів заходів з протидії безпілотним літальним апаратам в площині створення або адаптації відповідних науково-технічних засобів і технологій, розробки прийомів і методів їх ефективного використання, законодавчого регулювання цієї сфери та визначення суб'єктів їх використання є актуальним завданням науковців вже сьогодні. Збільшення ж кількості безпілотних літаючих об'єктів, керованих операторами з різним ступенем підготовки і соціальної

відповідальності, що тягне за собою необережність, помилки під час керування БПЛА, ставить питання про необхідність організації їх якісного навчання.

Література

1. Юн Г.М., Мединський Д.В. Застосування безпілотних літальних апаратів у сільському господарстві. *Наукоємні технології*. 2017. № 4(36). С. 335-341.

2. Аналіз порушень порядку використання повітряного простору України у 2013-2016 рр.: дані Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами від 7 лют. 2017 р. № 3.2.14-2А. URL: http://www.nbaai.gov.ua/uploads/pdf/PPVPP_2013-2016.pdf (дата звернення: 05.09.2021).

3 Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

4. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 48-49. Ст. 536.

5. Быков А.И. Риски, вызванные массовым использованием беспилотных летательных аппаратов, для уголовно-исполнительной системы. *Преступление – наказание – исправление: вестник института*. 2018. С. 66-70.

6. Технологии борьбы с беспилотниками. Часть 1. Армейский Вестник. 2016. 11 августа. URL: <http://army-news.ru>. (дата звернення: 05.09.2021).

УДК 341.824:338.47 (043.2)

Малофій К.А., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Ющик О.І., к.ю.н., доцент

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАНСПОРТНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У сучасних умовах правової реальності боротьба з транспортними кримінальними правопорушеннями набуває важливого значення, про що свідчить віднесення цієї категорії кримінальних правопорушень до самостійного розділу Особливої частини Кримінального кодексу України. Зазначений факт пов'язаний з тим, що транспортний засіб є джерелом підвищеної небезпеки, тому забезпечення його безпечного використання є одним із найважливіших завдань для держави [1].